

La Nació

Setmanari adherit a la "Unió Catalanista"

Redacció i Administració : CANUDA, 14, Pral.

Per abatre l'imperialisme

Els voluntaris catalans a França

ABANS d'explicar el curs de la campanya i les batalles a les quals els voluntaris catalans han assistit i pres part, us vui recontar la vida que passen a les trinxeres, i tot quant jo exposi poden testimoniar-ho, certament, en Joaquim Blanchart, de la Barceloneta, un brau català, molt estimat dels oficials i respectat dels companys seus; en Fructuós Coronado, el gentil soldat, un dels primers caporals, qui deixà sa bona posició social a París, per organitzar i seguir la legió; en Ferràn Riera, el brau guerriller, el caporal, fill d'Arbucies, seriós, serà com un anglès, el qual, amb sa musculatura d'acer i sa agilitat, sorprèn als companys seus de legió, els russos i els polonesos; i acreix la inestroncable energia de la gent nostra; tots, uns i altres, els que han marcat amb sang les gestes de la noble raça nostra, m'inspiren aquestes notes, i bé les poden fer bones les ferides rebudes per ells; en Ferràn Riera, qui ara és al camp de la Valbonne entrenant als nostres en l'ús i l'abús de la metralladora, fou ferit el més de Desembre del 1914, i als darrers dies de Janer del 1915 ja era altra vegada a la línia de foc; al Juny tornà a caure ferit, i a l'Agost ja era al front de batalla novament; i el 28 de Septembre, a la Champagne, fou ferit altra volta; entre les infermeres i els metges de Montauban, on el curaren, deixà fama de brau i fort, no havent-lo sentit mai queixar-se ni una sola vegada. Un cop arribats al front, s'instal·laren a les trinxeres que havien construït els soldats que les habitaven abans que ells; i aleshores fou quan, per a entrenar-se, mentre unes Companyies disparaven contra l'enemic, les altres construïen trinxeres i caus on passar l'hivern. A Marquises hi ha una casa nomenada *la fermée de l'Allemagne*, i és la única que restà sencera, puix, a l'atacar els prussians, fou ella solament la que no bombejaren, i on s'allotjà l'Estat Major alemany. Després de la batalla de la Marne, a l'entrar-hi els francesos, tro-

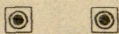
baren, als soterranis, telèfon i aparells de fer senyals, els quals, per la circumstància d'ésser de construcció anterior a la guerra, feren comprendre que aquell edifici era una casa d'espies; es troba al pas de la carretera que va de Reims a Soissons. Al jardí, s'hi feu el fossar per als soldats morts després del mes d'Agost; ara es veu tot atapeït de creus i de flors; els morts inhumats aquí són tots del 118.^è Regiment d'Avinyó i del 126.^è de línia; per cert que els d'Avinyó es feren amics dels catalans i, com que parlaven bé el provençal, puix eren pagesos i vells territorials, tots ne foren contents. En aquesta casa s'hostatjaren els oficials i s'hi instal·là la direcció dels serveis auxiliars. Uns cent metres més enllà de Marquises es troba el fossar on són soterrats els dotze primers legionaris caiguts morts. Tenien allí les trinxeres a poca distància de les dels enemics — punts de noranta i punts de tres-cents metres de proximitat —; des del camp nostre, inquietaven continuament als alemanys, i aquests contestaven a canonades, les quals, quasi totes, les rebien els homes del 118.^è d'Avinyó, que eren més endarrera, en tercera línia. Aquests sempre pensaven en llurs famílies, mullers i fills, i això els entristia i els feia tornar porucs; però l'arribada dels legionaris, quasi tots ells joves i sense ombra de por i que parlaven un idioma per ells comprès, els retornà les energies; els nostres els tractaven com a vells companys, i moltes vegades, a l'anar a cercar la menestra o pel bosc si es trobaven, tot fent llenya, s'oïen les cançons d'una comarca i de l'altra alhora... Les coves que fan totes tenen pas a les trinxeres; els sostres s'aguanten amb vigues que són troços d'arbre; les portes i els prestatges on dormen eren de les cases enrunades de Prunay; estaven, en fi, aquestes coves, arranjades de la més bella manera possible, amb una cura esquisida i una netedat extraordinària; un mallorquí, nomenat Barceló, era qui amb més gracia se n'encarregava, ornant-les,

qui sab com, amb quadres, banderes i flors... Algunes de les coves, les més grans, servien de llocs de reunió, en les nits que hi havia tranquil·litat; allò semblava un cafè; en un recó, un escrivia als amics, o a la família, potser la darrera vegada; altres anotaven detalladament els fets del dia per a poder-ho contar després, com un tal Sanahuja, de Les Borges, i un tal Joàn Marcobal, els quals ho fan amb molt gust i sense deixar un mot; altres canten, juguen o fumen; un altre mallorquí, nomenat Joàn Lloberas, el qual, segons conten, morí el mes de Juny, és qui organitzà el chor que després donava audicions de cançons populars o imaginades per ells mateixos o de les marques tradicionals de la legió estrangera; altres vegades, cantaven coses que qui les escrivia les trobava tan delicades, que en deia «òperes». Els oficials assistien de bon grat a aquests concerts, i trobaven La Marsellesa, cantada en català, amb la lletra d'en Clavé, força escaient. El mateix Lloberas, la vida del qual havia estat una llarga sèrie d'estranyes aventures i que sabia quasi tots els balls coneguts, quan estaven de descans, n'organitzava interessants sessions, les quals feien les delícies de les demés tropes. Els tiradors algerians i marrocs, que formaven part de la legió de la Divisió Marroca, organitzaven festes en les quals ballaven a l'estil del país respectiu i cantaven aires d'enyorança de sa terra, amarada de sol, fent-se així passar el fret terrible que al nord de França es fa sentir. Aquests actes d'expansió se'ls donaven recíprocament uns regiments als altres. A França tenien moltes unitats d'exèrcit sense música i fins fa poc estaven barrejats els soldats de totes les comarques; però la passivitat de la llarga guerra feu comprendre que molts si es posaven malalts era d'enyorança i esdevenien febles quan més enèrgics havien de sentir-se; en canvi, a Rússia, els soldats són agrupats escrupolosament per pobles i comarques, i cada unitat té la seva música, en la qual hi ha

els instruments particulars de l'encontrada d'aon procedeixen els soldats, i, animant-los amb llurs cançons, que de petits coneixien, es creava un ambient com de família, el qual contribuïa molt a sostenir-los moral i físicament; als regiments de soldats que no són francesos els permeten les expansions peculiars llurs, puix saben, per l'experiència d'ara, que això manté l'ànim més que la disciplina. I no solament els ho autoritzen, sinó que els donen motiu per a divertir-se, esdevenint, de tal faïç, tots com de família, i més d'un soldat ha arribat al sacrifici per salvar un oficial que es feia ben voler. Hi havia un valencià, nomenat García, qui duia, damunt de la motxila, una guitarra embolicada amb una manta a la qual mirava i curava com a un fill; n'era un artista i, això sí, s'ho feia valer de debò. Dins les coves, caus o cambrots, s'hi troba de tot: caixes, troços de cadira, bocins de mirall engastats a les parets, fins berrets de copa, i tot de coses extravagants, les quals són vingudes del poblat, quan tenen ells permís per anar-hi a donar un tom. De les caixes ne fan mobles, armaris, llits i tot ço que necessiten; en galledes foradades hi encenen foc, on s'hi escalfen el menjar o el cafè i les mans i peus. Hi ha moments que cada un d'aquests caus sembla una taverna d'un port de mar, en les quals s'hi veuen, sovint, gents de tot el món. El més curiós és l'esclat de joia que produeix l'arribada de la correspondència i els paquets postals. Cada soldat, al rebre el seu, és felicitat i envejat pels companys; tots alhora miren què li han dut — robes, menjars, etc. — i ho comparen, ho mesuren i fan canvis o prometen correspondre al rebre ço que els enviïn, i es recorden que un altre dia ells se compartiran el seu paquet i acaben celebrant una festa o guardant-ho per a celebrar-ne alguna que algun soldat recordi les que fan al poble d'on és fill, vora la llar pairal, i aleshores, a l'escalf del braser de la trinxera, parlen dels països respectius, recorden fets de la infantesa, contenen les llegendes apreses de l'avia, a la vora del foc, en les nits d'hivern, i unes voltes acaben per restar callats, recordant-se de coses i fets que parlen al cor de cada un, i altres vegades es posen a jugar, com a vaillets, a l'«espardenyeta», a «amb els esclaps de Déu fangava Sant Joan...», i altres jocs que tenen mig perduts pel magi i que, practicant-se, van refent-los i els executen. No obstant, sempre hi ha algun soldat que no té família ni amics, o són tan pobres uns i altres, que no poden enviar-li res, ni un humil present ni un mot de consol; i tants catalans com hi ha a Barcelona que malgasten el temps i els diners, no podrien enviar un donatiu o unes lletres que fessin recordar a aqueixos herois orfes de tot que a Catalunya es pensa en ells? En les coves que tenen a les trinxeres hi ha noms en totes, i podeu pensar que n'hi ha dels més estranys, com el de «cova del poll que vola», «cova dels cantaires», «la colla de Sant Mus», i altres que fan pensar i recordar fets o pobles a ells cars. Al bosc de la Marne, tenien els abrics al voltant d'un estanyol, formant anfiteatre al vol de l'aigua, eren a dues rengleres, meitat coves, meitat barraques fetes estil pell-roja unes, recordant les barraques de pedra seca que hi ha en nostres vinyes les altres. D'aquests abrics ne diuen «cagnas», totes es coneixen pel seu nom i en moltes d'elles hi ha les petites banderes que envien d'aquí, i a la nit, sortint de les portes de dites «cagnas» la claror del foc que reflexa en l'aigua blavosa de l'estanyol dona l'estranya impressió d'un poblat indi; més no destorba la tranquil·litat dels seus habitants ni la pluja d'obusos que exploren aquí i allà, ni la claror de les fusades o, coets lluminosos que de tant en tant s'engeguen. Moltes nits, cansats del treball del dia, tornats, potser, d'un atac, arriben les patrulles, poc a poc es compten els ferits que han tingut, parlen del company mort, organitzen una cautelosa sortida si falta un amic que su-

posen caigut pel camí, per recobrar-lo, i si retornen amb ell ferit, o bé si la sortida ha tingut èxit, portant algun presoner que està ensopit en un recó, treuen, del seu sac, mantega, confitura, fruita seca arribada del «poble» o enviada per la bona «padrina», que tots saluden amb belles paraules; torren cafè, l'escalfen fent rutllar una ampolla sobre una taula, altres torren pa i en fan secalls i així parlen poc a poc de la guerra, llegeixen diaris que fa molts dies roden de mà en mà i que parlen de coses llunyanes, de coses frívols de llur terra i pensant en ella, en la pau tan llunyanas, s'adormen amb les armes agafades i atents al primer crit d'atenció per córrer a la defensa si ve un contra-atac enemic o a l'assalt de les seves trinxeres si l'ordre arriba sobtada, trencant els somnis que puguin tenir...

ARNAU DE VILANOVA



La nostra actuació

BASANT-NOS en la sinceritat, norma reguladora de tota la nostra actuació, volem confessar que a Catalunya, i àdhuc per part d'aquells que's diuen aimants d'ella i seguidors del nacionalisme, no existeix l'esperit de sacrifici ni tampoc la profunda convicció que els faci ésser decidits partidaris d'interessar-se per totes aquelles coses que, per anar lligades amb les sentimentalitats lliberals i humanes del nostre poble, són com un aspecte, com un reflexe de la vida tota de la nostra patria.

Podríem atribuir, potser, a les desviades actuacions polítiques que en el nostre poble s'han emprès l'actual estat d'ensopiment col·lectiu, d'abulia nacional que ara el domina, però no volem concedir tanta transcendència a aquelles actuacions per tal d'atribuir-los-hi la culpabilitat dels efectes depriments i anoreadors de tota mena d'entusiasme que, col·lectivament i en un aspecte general, a la nostra terra es pateix. Si meditant i analitzant totes les causes que hagin pogut influir en l'actual estat de postracció col·lectiva, haviem d'arribar a sentir una conclusió, hauríem de confessar, amb tota la recança de la nostra ànima, que el poble català, que tota la nostra terra, no ha sentit mai, magnànimament, cap ideologia de les que ha aparentat sentir i hauríem d'arribar, també, a una dolorosa deducció que ens fes veure i ens expliqués com

tota l'actuació política catalana no ha tingut altre mòbil que la materialitat més aixerreida ni s'ha manifestat per altre motiu que per abastar la més vil i prosaica de les necessitats: la necessitat de viure una vida tranquil·la, reposada, sense alteracions que trasbalsessin l'actual estat de coses, ni batzegades que ens allunyessin d'un calmos quietisme, amarat d'indiferència i conduent a la total anul·lació d'energies i al complet castrament de voluntats. A aquesta dolorosa conclusió, però, no hi podem arribar, perquè nosaltres, creients, com uns il·luminats, en Catalunya, continuem creient en les afirmacions que el nostre poble ha fet, enfront i com a protesta dels eterns conformats que mai han actuat ni pres part en cap acció del nostre poble, perquè la mol·sa amb que duen recoberta l'espiritualitat llur els consent, només, ésser partidaris d'un conservadurisme egoista i ranci que res alteri ni trasbalsi.

A l'estat d'aclapament polític d'avui, ha ajudat a arribar-hi, això sí, la manca de consistència de totes les aparatoses accions empreses. L'excés de teatralitat, l'afany de revestir aquelles accions amb virolats i efectistes trucs, han estat causa del fracàs de la idealitat que, externament, representaven. D'esclats sentimentals, pla bé que, a Catalunya, n'hi ha hagut masses, més tots s'han esfumat, han desaparegut, sense que cap efectivitat, en bé del nostre poble, hagi restat afirmada.

El poble català, que té llevat de gran poble, s'hi ha entregat masses vegades i massa apressadament a l'actuació, excessivament política en el vell sentit de la paraula, que li han ofert els que de la voluntat política del poble de Catalunya s'han apoderat. S'ha enamorat massa dels directors i ha oblidat ben sovint els símbols. Per això és necessari, ara, que Catalunya enfocui la seva voluntat col·lectiva cap a uns horitzons lluminosament bells i a la seva conquesta es llanci.

Per tal de portar-la a cap aquesta conquesta, nosaltres, creients irreductibles en Catalunya, que hem vist passar tota mena de malaurances per damunt de l'esperit català, mai hem pogut abstenir-nos d'ésser posseïdors d'una fe inquebrantable en els seus destins, dedicant-hi tots els moments més preuats de la nostra vida. I ho hem fet, per tal de determinar en la consciència col·lectiva del nostre poble un profund sentit d'humanització, que vol dir nacionalització íntegra i absoluta de les seves funcions. A la patria hem de fer-la objecte de la nostra veneració més ferventa, però cercant la manera d'abolir els dolors i patiments humans i fent que dins d'ella i en totes les organitzacions de la seva constitució emanades, no hi predomini cap mena de tortura ni esclavatge que sigui motiu per a crear-hi privilegis socials que a res més conduirien, que a l'eterna continuació de l'anormal règim a l'empar del qual els pobles i la societat tota despleguen les seves activitats i energies en profit, només, d'una casta d'hommes que, en actuar de la faïç que ho fan, realitzen tasca en tots moments antisocial i pertorbadora.

Sabem que la nostra actuació se ens presentará, encare, bon xic entrebancada; sabem que hauré de lluitar amb l'indiferentisme de bona part de gent catalana que, fastiguejada i cansada de perverses i xorques accions, s'ha retret i abstingut de tota missió ideològica, més ens sentim amb la fortitud necessària per a portar a bon terme l'apostolat que ens hem emprès, puix tenim plena confiança amb les nostres forces. La nostra fe, que és gran i inestroncable, l'hem posada tota al servei de l'ideal. I aquest ideal ens diu que triomfarà Catalunya, i ens diu, també, que triomfaràn les aspiracions dels homes que la formen. La nostra actuació, doncs, no resultarà infecunda, no serà estèril. N'estem convençuts.

MIGRANYA

DOLORS NEURALGICS

FEBRES, Etc.

SE CUREN AMB

KALMINE

En venda: Centre Productes Farmacèutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia., J. SEGALÀ

Al detall: En totes les farmacies
CAPSES D'UN CATXET: 35 cènts.

La qüestió de les aigües ⁽¹⁾

Dels "Anals de l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya". (Juny 1915.)

Carta

«A Reus el nostre benivolgut mestre hi trobà el coli (més de noucent bacteries per c. c.) i les declarà sospitoses; a Barcelona hi trobà el coli, el comptà i les declarà bones; si no feu allí el mateix que aquí, seria perquè... aneu a saber-ho.

A tot home de bon sentit se li acudeix el següent: si se sembla aigües de Reus, 20 gotes en una càpsula Petri i 40 en una altra, i surten dos o tres colonies a la primera de b. coli, i quatre o sis a la segona és clar que no és necessari comptar els b. coli que conté per litre, perquè n'hi ha prou amb aquesta dada per a saber que n'hi han massa, i així es pot posar al dictamen amb tota consciència, encare que no sàpiga quants n'hi ha; a les aigües de Barcelona ne surt per exemple una colonia de b. coli, es necessita procedir al seu dosatge, per saber quantes n'hi ha per litre.

Es maravella el senyor Pla de què els *partes* diaris que dona el Laboratori Municipal (així li fou manat pel compliment d'una R. O.) no s'ien anàlisis complets i definitius... un anàlisi d'aigües no es fa en dos dies, que en necessita, pel cap baix, quinze. Per aquesta raó no entén el què vol dir la paraula ostensible. Ostensible vol dir: a les aigües, al cap de 48 hores, no hi ha res de nou: veurem després si hi haurà novitat.

Afegeix, després, que abans de l'epidemia el Laboratori no feia l'anàlisi de les aigües, puix no en donava compte enlloc; d'any ençà aquests anàlisis consten a l'Ajuntament i es publica el seu resum a l'Anuari de la Corporació Municipal, a la Direcció General de Sanitat i tota la premsa de Barcelona, mensualment, dona compte dels serveis fets pel Laboratori.

També ens pregunta quin criteri té el Laboratori respecte la potabilitat de les aigües. Diu que té dret a saber-ho com home de ciència. Li direm perquè no es desonor-ti ni perdi les il·lusions. El Laboratori té, respecte aquesta qüestió, el criteri que té tothom; que no sabem si és el seu.

Nosaltres diguérem al senyor Pla que no podíem creure que s'havien trobat 20.000 b. coli per litre, a les aigües de Barcelona sense que ho avalés una firma; ara hi ha firmes que ho avalen. Està bé. Nosaltres respectem sempre el parer dels altres fins quan s'equivoquen. En ço que no estem conformes és en què s'afirmi que es pot classificar i fer el dosat del b. coli en 24 hores ni encare que fossin 48.

Lluïnt una erudició mansa adueix textos en demostració de què el b. coli, és d'origen fecal. No s'escarri: ja coneixem aquesta font i altres també, que no adiuem pedantescament. Nosaltres seguirem afirmant que el b. coli solament té importància en l'aigua quan procedeix d'excrements humans, per constituir allavors un indicatiu d'una possible contaminació eberthiana. Abans es creia que sempre provenia del budell humà on el trobà Escherich. Per aquesta raó quan el nostre mestre ensenyava Bacteriologia al senyor Pla i li deia *ubi coli ibi caca* (així ho conta el senyor Pla) li deia ço que era doctrina corrent a principis del segle. Ara el senyor Pla, fullejant apressuradament els llibres que cita, s'haurà pogut convèncer de l'error en que estava al seguir creient ço que fa

tants anys li ensenyà el doctor Turró. Si es trobés un mitjà per a distingir el b. coli procedent del budell humà del procedent d'altres orígens, les aigües serien considerades potables encare que per litre s'hi trobessin els 20.000 consabuts, un cop demostrada la seva inocuitat. Ara, no disposant d'aquests mitjans de diferenciació, quedem en dubte de si ve del budell de l'home, del de les besties o d'on vulgui que sigui, i cal fer un cap mas, prenent-lo com indicatiu, de que pot venir de l'home. Per això, mentre esperem la llum, convé mirar amb prevenció l'aigua que n'estigui massa carregada. Hi ha qui posa 100 per litre; altres més i altres menys. Al nostre Laboratori ens preocupem tant del nombre com de la seva persistència per judicar la potabilitat de l'aigua.»

JOSEP ALOMAR.—PERE GONZÁLEZ

Rèplica

Insisteixen els del Laboratori Municipal en afirmar que a les aigües de Reus hi havia molts colis i diuen que si en surten aquí i allà de les plaques de Petri, sense comptar-los es pot dir que n'hi ha massa. Però, sants cristians, si jo del que em queixava és de que a Reus no es parlés de quantitat! A Reus no es digué ni tants, ni molts, ni pocs colis, es digué coli i prou. Diu el dictamen que firma el senyor Turró: «Examen quantitativ.—Conté un promig de 958 bacteries per c. c.—Examen qualitativ.—S'hi distingeixen quatre espècies saprofítics, essent positiva la investigació especial del coli comunis.—Dites aigües deuen considerar-se, en el dia de la data, com sospitoses.» On és la quantitat, ni el tant, ni el poc ni el molt? I la carta del senyor Turró als metges de Reus tampoc deia que n'hi hagués molts o pocs. Això dels molts, ho han inventat més tard els ajudants del Laboratori; però, amb això i amb les càpsules de Petri, ja no enganyaran a ningú: les coses que s'han mirat es diuen en el dictamen, si no es diuen és que no s'han mirat, i el voler després fer veure que sí, a més de que ningú s'ho creu, no acredita certament a qui ho intenta. Perquè, com expliquen al laboratori que tinguessin paciència per a comptar el nombre de colonies en general i es descuidessin precisament de comptar les del b. coli? També, aproximadament, com feren per l'altre, podien si ho haguessin mirat, dir els colis que hi havia.

Més, és que allavors no calia mirar-lo el nombre de colis per a donar l'aigua per sospitosa; les normes oficials diuen ben clar que una aigua bona no ha de contenir cap germen procedent del tubu intestinal, i el senyor Turró va fer el que devia, complint ço estatut, i donant per sospitosa l'aigua de Reus que tenia coli. Però per què aquesta conducta no es va seguir a Barcelona? Per què aquí es precindeix de ço que la llei mana? Per què aquí es fan els equilibris funambulescs d'embranchar-se amb virulència de coli (de la qual no parla ningú, i al laboratori ja no s'han atrevit a parlar més), i d'apartar-se de les disposicions oficials retreient el nombre de colis quan amb un sol, un sol, segons la llei n'hi ha prou per a declarar unes aigües dolentes? Amb quin dret, els empleats del Laboratori Municipal es permeten sentar pel municipi de Barcelona, un criteri de potabilitat bacteriològica diferent de l'estatut oficialment per l'Estat? Amb quin dret ells donen per bo, el que oficialment es condemna com a perillós? Des de quan la protecció sanitària de la llei, pot estar a mercè del primer empleat que

tingui prou audàcia per a prescindir-ne? Això en un poble com Barcelona, on els empleats entren tan sovint per la porta de la política i amb un «ciència; se le supone» no us fa fredat?

Aquesta diferència entre Reus i Barcelona, aquest apartar-se, sense dret ni raó, de les normes oficials, això, això és el que haurien d'explicar els empleats del Laboratori Municipal. I aquesta explicació no ve, i probablement ni vindrà. Hi ha coses que costen molt d'explicar-se!

Diuen que jo em maravello de què els anàlisis comunicats als diaris no siguin complets. Si precisament els feia càrrec d'això, de què els donessin, no podent ésser complets! Per això, deia que, amb uns anàlisis de dos dies, ens sentíem desprotegits. Això ho arranja, segons ells, la paraula «ostensible», que vol dir: «després veurem». Fa ja uns quants anys, en un periòdic satíric vaig llegir una historieta; es tractava d'un bon senyor que tenia una torreta amb colomar, a Vallcarca, i era molt aficionat a usar paraules el sentit de les quals no capia. Un jorn entraren lladres a la torreta, i el bon senyor explicava després als veïns, amb la terminologia de costum, les desgràcies que havia trobat a la casa. Un dels oients li preguntà: «I el colomar?» I el bon home respongué: «Figuri's! Aqueixos lladregots, el colomar, me l'han deixat incòlume.» I el bon senyor de Vallcarca, al dir incòlume, volia dir sense coloms. Segurament, els empleats del Laboratori Municipal aprengueren el significat de la paraula ostensible en una conversa amb aquest bon senyor de Vallcarca.

Deia jo que la llei, ja abans de la epidemia, prescrivía que es fessin anàlisis diaris, i que això és ço que el Laboratori Municipal havia de demostrar que feien; i em diuen que deia que no feien anàlisis, i que sí, que en feien. Jo no deia que no es fessin mai anàlisis; ja ho sabem que se'n feien de tant en tant, i per això el senyor Turró pogué dir, el 1909, que les aigües del Llobregat, que ara volen fer-les passar per bones, contenien sovint el bacil d'Eberth i el bacil coli, i que eren altament perilloses per a la salut pública; el que no s'atreveixen a dir és que es feien diàriament, com està prescrit. I, com s'hi han d'atrevir, si ens trobarem en plena epidemia sense saber com estaven les aigües? I abans de l'epidemia la llei era la mateixa. Per què, aleshores, els anàlisis diaris no es feien? Però, ho repetesc, la llei mana fer anàlisis; no mana que es comuniqui els resultats llurs abans d'estar fets. Quin objecte tenen, doncs, aquells comunicats, sempre iguals, de la no variació ostensible? És això científic, ni seriós solament? Pot servir per a res més que per a il·lusionar al públic?

Però, això de la no variació ostensible, repetit sistemàticament com ho fan al Laboratori, de vegades compromet. Veieu-ho. Les aigües analitzades a Madrid foren captades el 18 de Març, i ja han vist els lectors abans el que s'hi trobà. Doncs, bé; al Laboratori Municipal, en la Nota donada el 20 de Març, diuen que els anàlisis de les aigües preparats el dia 18 «no presenten variació ostensible con los anteriores». De manera que al Laboratori Municipal, unes aigües com les de Dos Rius, que no presenten, ordinàriament, b. coli, i unes altres com les del Besòs, que donen, ordinàriament, menys de 100 bacteries per c. c. i no tenen b. coli, un dia que les unes presenten b. coli i les altres tenen 1.500 bacteries per c. c. i el bacil coli, a les quaranta-vuit hores, encare no s'han adonat de que són diferents? I a les quaranta-vuit hores, no pot donar-se compte d'un anàlisi, però hi ha una variació *ostensibilíssima* entre els tubus, matraços

(1) Vegeu els números anteriors de LA NACIO.

i plaques en que s'hi ha sembrat una aigua amb b. c. i els tubus, matraços i plaques en els quals no n'hi ha; i, sobre tot, és eno me aquesta diferència entre una aigua amb menys de 100 bacteries per c. c. i sense bacil coli i una altra aigua amb 1.500 bacteries i b. c. I això, que ho nota un aprenent, passà per alt al Laboratori Municipal. I era un dia de compromís!... Repetim-ho: si en aquest pobre Laboratori Municipal, quan hi ha compromís, van les coses així, quina llàstima deu fer veure com van els altres dies!

I el resultat definitiu de l'anàlisi de les aigües del dia 18, que als de Madrid els fa pensar en una impurificació, quin fou, al Laboratori Municipal? Ja avisaren els perills que corriem?

Els empleats del Laboratori Municipal, com ja esperava, fugen d'estudi, davant de la meua pregunta de quin era el seu criteri de potabilitat bacteriològica de les aigües. Es veu que no convé comprometre's. Les afirmacions, un cop fetes, tornen tant a la boca, devegades!... Val més deixar-se tots els camins oberts. Però això és massa còmode. Ja hem vist que, al Laboratori Municipal, sense que res pugui justificar-ho, s'ha prescindit del criteri de potabilitat bacteriològica que prescriu l'Estat. Diuen, ara, que tenen el criteri que té tothom. Quin és aquest criteri de tothom? El de l'Estat espanyol, que no accepta el b. coli, no el tenen; i, respecte als que l'accepten, els senyors J. Alomar i P. González, ells mateixos diuen després que uns n'accepten 100 per litre, altres més i altres menys. On és, doncs, aquest criteri de tothom? On és la uniformitat que presuposa la seva vulgaríssima resposta? Serà criteri del Laboratori Municipal el no tenir criteri i anar tirant com se pugui? Sobre això, hi tornarem, d'una altra manera, un altre dia, ja que al Laboratori responen com responen, si d'això se'n pot dir resposta. És una qüestió massa important per a deixar-la córrer.

Per a les eminències del Laboratori Municipal, ço que, referent al bacil coli, diuen Achalmé, en 1911; Horowitz, en 1913; Macé, el mateix any; Courmont, Lesieur i Rochair, en 1914, i Azzi, en 1913, és erudició pedantesca. No em fa pas res. Que els déus em conservin, pedantescament, tan bones companyies. Però, com és que al Laboratori Bacteriològic Municipal, que tant s'agafaren a la desacreditada frase de Duclaux, ni pedantescament, només, poden citar un nom d'un mitjà bacteriològic solament que avaluï les elucubracions seves? En la primera carta, semblava que el bacil coli era microbi de l'aigua; ara, ja no insisteixen, i sembla que ja fins admeten la procedència fecal —serà influència de les cites pedants del número de Març?—; però, diuen que els excrements que portin el b. c. poden ser d'origen no humà. I està clar que sí; això ho sabem també de memòria ja fa molts anys; però, què vol dir, això? Si no hi ha manera de diferenciar el bacil coli humà del dels irracionals, quina importància higiènica té això? I fins el dia que es trobi—si es troba—la manera de distingir la procedència del b. coli, una aigua a la qual hi vagin procedències fecals d'origen animal, no serà fortament sospitosa, a no ser que en sa conca de recepció no pugui entrar-hi l'home, de que un altre dia hi vagin procedències fecals humanes? Ni aleshores, perdria el b. coli la seva immensa importància per a indicar que unes aigües són perilloses. Courmont i Panisset, en el llibre *Precis de Microbiologie des maladies infectieuses des animaux*, any 1914, a més de confirmar ço que diuen els autors suara citats, diuen que, respecte a la importància del b. coli en les aigües, «és precis ésser més exigent que fa alguns anys». I aquests autors, que encare em permeto citar pedantescament, coneixen ben bé el b. coli dels irracionals.

Però, quina és aquesta doctrina nova sobre la significació del bacil coli en les aigües, que els llibres, de fa quatre dies, dels autors esmentats, encare no consignen? Els del Laboratori Municipal ne parlen sibilíticament, com si fos una revelació que el seu estat de gràcia els ha permès rebre, però mai la formulen.

R. PLA I ARMENGOI

GUAITA

De comedia indigna hauriem de qualificar la farsa regionalista que ve tramant-se per a dissimular el fracàs de la seva política a Catalunya i fóra de Catalunya.

Mai, fins ara, els regionalistes s'havien cregut en el deure d'explicar les seves gestions en el Municipi barceloní, i al fer-ho, no ha estat per a donar compte de ço que han fet, sinó per a demanar dispensa per en avant del que no realitzin. Així podriem qualificar les manifestacions fetes en el banquet del diumenge, el qual fou, tot ell, una acció inversa d'aquell célebre Banquet de la Victoria, car en el d'ara han estat tot laments molt propis de qui tem portar la de perdre.

Hem de tenir en compte que les llamentacions regionalistes, la condemna irada contra els radicals, és llençada precisament després d'una victòria en la qual els regionalistes, al·liats amb totes les demés desferres polítiques centralistes, se repartiren tots els càrrecs municipals. Aqueixa acció suposa, per a qui la realitza, força abastament per a prescindir dels que accorrala; i que aqueixa força no deu existir, que fins devia aqueix fet causar mala impressió entre'ls mateixos regionalistes, ho proven les continuades declaracions d'en Duràn i Ventosa, prenent justificar la seva actitud, i el mateix banquet, no organitzat per a altre objecte, com se pot apreciar pels discursos fets en ell.

Que aqueixa força regionalista, en l'Ajuntament, no existeix, si ja no ho sabessim, ho provarien les paraules d'en Duràn i Ventosa, qui, com el més polític dels polítics de la Lliga Regionalista, preveient el seu fracàs, per endavant culpa als radicals de ço que els regionalistes han promès i no podran dur a bon fi.

Les manifestacions, en aquest sentit, d'en Duràn i Ventosa, són, emperò, un veritable castell de cartes, car els seus raonaments s'apoen en els falsos fonaments de tota la política dels regionalistes. Diu en Duràn i Ventosa que no podran fer obra profitosa si els regidors radicals no hi col·laboren. I cal recordar—valentinos dels mateixos arguments regionalistes—,

al propi Duràn i Ventosa, que si els regidors regionalistes no haguessin col·laborat en els desacerts, en la mala administració del passat Ajuntament, no haurien pogut realitzar-se; puix convé no oblidar que les forces, al·liades com ara, eren també ben aproximades, tant, que en la sessió de constitució no quedaren en ferm els nomenaments de Tinent d'alcalde per haver-hi empat.

Admetent la teoria ara sostinguda pels regionalistes, són ells els responsables de que no s'hagi administrat millor en el passat Ajuntament, tal com responsables ne fan als radicals de ço que ara no puguin ells portar a terme.

El més notable d'aqueixa farsa política —la qual és una nova tragedia a sofrir per la ciutat— són els escarafalls que dels regidors radicals fan els regionalistes. Cal només recordar els afers de més transcendència, amb els que s'hi ha jugat la vida econòmica de Barcelona i la salut dels seus veïns, per a trobar-los sempre units, regionalistes i lerrouxistes.

Qui no recorda l'afer dels túnels de la Reforma, construïts sense acord Consistorial i sense que encara se sàpiga qui i per què manà fer-ho, invertint-hi una milionada que ha mancat per a acabar aquelles obres?

Qui ha oblidat la qüestió de la portada d'aigües, ço que resulta un assumpte en el qual hauria quedat perjudicada la ciutat?

Qui no té a la memòria l'afer de la recollida d'escombraries?

Qui ha perdut la memòria del vergonyós monopoli de Pompes Fúnebres?

En tots aquests afers hi trobem barrejats els regionalistes amb els radicals.

Sols en la concessió d'empleos han tret uns i altres la valentia, que en els grans afers, com en el de l'Exposició d'Indústries Elèctriques, trobaren sempre el punt de convergència regionalistes i radicals.

Per això resulta una ironia de ganyota de clown «el perill lerrouxista» que recreen els regionalistes, tan bons amics dels radicals de l'Ajuntament de Barcelona.

En el mateix banquet, i per en Cambó, s'hi volgueren fer manifestacions de caràcter polític, que, després de sincerar-se de les seves relacions amb en Lerroux, al parlar d'en Romanones, va dir que també els havia enganyat, com tots els altres.

Pocs són ja els capitosts polítics que resten per a poder enganyar als nostres regionalistes, i per això vénen fent acatament an en Maura, per a quan se decideixi a governar.

En Maura, però, no pot enganyar-los de gaire, puix, a més d'ésser prou conegut com a polític, ara mateix, com a President de l'Acadèmia de la Llengua Espanyola, acaba d'enviar, al Ministre d'Instrucció Pública, una lletra, en la qual demana, de fet, la restricció de l'ensenyança catalana a Catalunya.

Ja trobarà la manera, els nostres regionalistes, de fer quedar bé an en Maura, i podrà, així, seguir la farsa de la política regionalista d'entendre's amb tothom dins l'Ajuntament de Barcelona i dir mal de tothom a fóra del Municipi; de dir mal del centralisme i deixar-se enganyar per tots els polítics de l'Espanya centralista.—F.

Tallers Gràfics

Josep Sabadell & C.^a

Stat. en Cta.

Obres de text = Revistes = Periòdics
Fascicles = Catàlegs = Circulars = Factures = Talonaris = Memoràndums = Esqueles mortuòries = Targetes i tota mena de treballs comercials

Casa especial per a Carnets = Calendaris i Etiquetes en rellieu

Mostruaris de totes menes i Llibres ratllats
Relligats de luxe i econòmics

Mallorca, 257 bis-BARCELONA

TELEFON 7210

MERCERÍA = ALBERT BONET = CLARIS, 15
Adornaments per a vestits de senyora
GRANS NOVITATS = PREUS REDUÏTS

Ço que podria fer l'Ajuntament de Barcelona per abaratir les carns

I

VOSTRE article—amic Rossell i Vilà—be-
quetejant el tràfec de les carns que
publicàreu en el número prop-passat,
ha fet que jo em sentís freturós de dir-hi quel-
com, a voltes en concordància amb vostres
raonaments, però no sempre així venturós.

*
* *

L'assortiment de carns, a la ciutat, és un tràfec que té molta més importància de la que, al primer cop-d'ull que s'hi dona, aparenta tenir. És un negoci que gira per molts milions de pessetes anyals i junt amb la tributació dels mercats, constitueix la vida de l'Eramunicipal. I d'això, sembla que ningú n'hagi esmentat, car el seu desenrotlle està abandonat a mans barroeres i agavelladores de profits individuals. És més. Mirem els mercats públics, amb tota sa esquifidesa i amb sos aspectes de cosa de la moreria; guaitem, bo i avergonyint-nos, l'Escorxador General de la ciutat, incapaç, ròncic i atentador a les més rudimentàries qüestions, no ja de l'higiene, sinó de la clàssica netedat. I tot, tot, ens demostrarà el desconeixement més gran de la importància comercial i del seu valor social, que el tràfec carnicer enclou.

L'assortiment de carns és un veritable problema econòmic, bastant complicat, que no deu ni pot ésser tractat d'una manera simplista, si en realitat hom cerca per ell una solució, car amb ell hi pesen també, en gran manera, els transports ferroviaris i els accidents inherents.

Company Rossell: Vostre raonat article conté, per mi, varis errors, alguns d'ells capitalíssims.

Referent al bestiar boví feu l'afirmació, i damunt d'ella hi apoieu un raonament, de que les pells són arrendades a tant fixe per cuire. El bestiar de llana, en certes èpoques, crec que sí. Però, el boví, mai. Les pells de bou i vedella són pagades a tant per quilo i amb unes oscil·lacions de preus, tan grans, que la major part de les vegades són motiu de puja o baixa en el preu de les carns. Ara mateix, fa un quant temps que les pells, per si soles, estan detenint l'augment que determinaria a la menuda el preu alt que a les cabanes productores han d'ésser pagats els caps de bestiar de totes menes, degut a la puja soferta pels foratges i farines. I, a l'hora, pel contrari. Els cuires aguanten un ver conflicte, car no fóra exagerar dir que el seu aprofitament, descarrega a la carn, avui per avui, el 25 per cent del seu valor de compra. Quan la guerra acabi, els cuires tornaran al seu valor normal, i allavors, hi han probabilitats de que el conflicte esclati greument. Cal preparar-se.

Un altre error conté vostre article. És la suposança que, al concloure una solució, feu referint-vos a que l'Ajuntament hauria de canviar l'actual forma tributària al consum de

les carns. No. Anys ha—molts!—fa que l'estament carnicer brega per a obtenir ço que vós demaneu: que no es pagui a tant per quilo, sinó a tant per cap. Això, sots la regimentació antisocial que suportem, és un atribut estatal, no municipal. L'Estat té precisada, gairebé, la tributació consumiera, i en cap capital *provinciana* es pot fer tributar cap article en major quantitat que la que es faci pagar a la *Cort*. Com que amb el tribut a tant per cap, s'esdevindria que els caps de bestiar petits pagarien més que no paguen a Madrid, l'Estat no ho permet; no ho vol permetre, car, amic, no'ns vol deixar oblidar que, estatalment, som *provincians*.

A més, el tributament a tant per cap, no us cregueu pas que sigui una solució, ni de bon troç. Els carnicers—especialment els vedellaires—han laborat per a atànyer tal forma, com a mitjà de defensa en èpoques d'encariment del bestiar o de depreució de les pells. A Barcelona la venda de carns està tan subdivididíssima, que el bestiar gros és inconvenient per l'abast. La subdivisió de la venda per si sol, ha fet fracassar els dos intents d'importació de carns argentines en viu, haguts. Aquesta subdivisió en mercats, botigues, botiguetes i taules miserioses en adrogueries, graneries i plats-i-olles, per si sola ha impulsada Galícia a convertir-se en la gran productora de bestiar boví de l'Estat espanyol; puix la raça bovina gallega, que ara es va perdent, constitueix el model preferit per l'estament carnicer de nostra ciutat. Petit i *rolat*. Aquest és el somni.

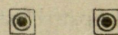
Per això us dic que el tribut a tant per cap, no fóra res més que un mitjà. Mai la solució que cerqueu. I un mitjà de defensa pel carnicer, sense trassentiments directes al públic. El bestiar gros, ni barato té estima; el servir-se d'ell, només fóra com a mesura reguladora.

La tercera equivocació capitalíssima que conté el vostre article, és el supòsit de que les carns es tindrien d'abaratir per la quantitat d'aigua que continguessin. Això científicament és sostenible, però no en pràctica. El públic té el seu paladar i la seva manera d'ésser. És un fet inevitable pel Municipi i per l'Estat. El públic, la generalitat, prefereix les carns en l'ordre següent: cabrit, anyell, xai, ovella, vedella, moltó, bou, crestat i cabra, als quals els hi correspon, poc més o menys, els següents preus: 3'00, 2'60, 2'30, 2'10, 1'90, 2'25, 1'65, 1'75 i 1'50 pessetes el quilo. Si jo no m'equivoco, el bou, el crestat i la cabra, deuen ésser els que les seves carns contenen menys quantitat d'aigua. Són els caps de bestiar que tenen més edat quan se'ls mata. I essent el cabrit, l'anyell, el xai i la vedella els més joves, atenen la teoria científica, són els que les seves carns contenen més aigües i per consegüent, deuen haver de vendre's més barates. Llavors la cabra s'hauria de vendre a 3 pessetes, el crestat a 2'60 i el bou a 2'10, mentre que el cabrit i l'anyell es vendria a 1'50, el xai a 1'75, i la vedella a 1'65 pessetes el quilo. I com la generalitat no menja científicament, sinó a gust del seu paladar i en consonància amb el costum d'entretenir-se més a la porteria que a la cuina, cregueu, company Rossell, si ara es maten *mesalment* unes 7.500 vedelles, uns 10.500 anyells i uns 2.500 cabrits, llavors les

matances de caps de bestiar petit, infantat de poc, creixerien tant que amenacera la pèrdua de les cabanes productores. Això, que pot ésser una bella teoria científica, en la pràctica resulta una paradoxa contrària a l'abaratiment de les carns. Són les carns tendreres les que s'han d'apujar.

Per a que la carn de bou—la científica—mellor que la vedella—gaudeixi d'una mellor preferència pel públic, és precis que vagi més barata que la de vedella. I com menys vedella se gastí, les cabanes productores s'enriquiran de bestiar destinat a la cria i tindran més bous i vaques primales per a l'assortiment del públic. Com que hi haurà més producció—una producció ben bé triplificada—hi haurà un accés d'oferta damunt la demanda augmentada que hi pugui haver. Heu's-aquí com la puja de la vedella pot determinar un benifit públic, car l'accés d'oferta de bous en viu enclou en sí una solució. I així l'anyell respecte el moltó.

F. PINEDA I VERDAGUER.



No trobem molt bé

L'Acadèmia de la llengua espanyola, realitzant un determini d'intervencionisme lloable, i que s'a diu, del tot, amb els procediments propagats pel maurisme, ha endreçat al govern de l'Estat una comunicació, a la que tot i comminant-lo a fer efectives disposicions legals que prescriuen l'hegemonia de l'idioma castellà en el reialme, nosaltres trobem poc autoritari i, també, confós, en ço que's refereix a l' aclariment de quines són les llengües nacionals, regionals i dialectes provincians.

Troblem que l'Acadèmia de la llengua, amb aquesta comunicació al poder executiu, ha acreditat la seva incompetència en els afers que li són propis, la seva insuficiència tècnica, i la desviació espiritual dels immortals que la componen, els quals han provat que la llur espiritualitat està tarada de democràcia, no de la vera democràcia, sinó d'això tan repulsiu que nomenen democràcia, els partidaris de l'unitat moral d'Europa, adoradors de la competència, i blasmen contra el concepte democràtic de la vida que ells suposen resideix en ignorants, petulants, amorals i masells malintencionats.

Que una Acadèmia de la llengua, es faci un embull parlant dels verbs d'un Estat no té perdó, i és una mostra més que fins els organismes purament culturals, els que sembla poden actuar amb més autociticisme social, es troben, com tots els altres de l'Estat, en el misèrrim grau d'intel·lectualitat, originària i adquirida, que ensenyen, en parlar de llengües, sense entendre-hi un borrall. Ara, que una Acadèmia de la llengua castellana, realitzi tasca partidista, hegemonia, conqueridora, fins imperialista si es vol, no hi ha res que dir, i si hem d'ésser francs, ho trobem bé i ho aplaudim, perquè s'a diu amb la modalitat antropològica castellana, hi ha lògica biològica, i perquè aquesta acció eixida d'un organisme de pau, de civilitat i equànim, com hauria d'ésser, mourà lluita i determinarà una noble lluita civil entre l'acció hegemoniàcia i l'acció rebel del voler biològic, que és la vera democràcia, la funció normal de la consciència col·lectiva.

Tot ço que trobem bé a l'Acadèmia, ho trobem, així mateix molt rebé, en l'Antoni Maura, director d'ella, home d'espiritualitat original que té enlluernats, ells saben perquè i LA NACIÓ també, a uns altres esperits originals de Catalunya i altres corporacions d'acció social, que posseeixen la lògica de l'incongruència, i la fortitud de fer prevaler les falsificacions ideològiques i els sofismes.

Pels homes que lluiten per la llibertat del món

UN d'aquests voluntaris catalans que han portat el nom de Catalunya fins davant mateix de la selvatgeria tudesca, ens escriu lamentant-se del poc èxit que han assolit les subscripcions obertes a Barcelona amb destí a al·lviar o a endolcir la situació dels homes que combaten amb França per la causa dels al·liats. Realment—per què no dir-ho?—el nostre amic te raó. Barcelona que tants amics de la França hostatja; a Barcelona i a Catalunya on tants partidaris dels al·liats s'hi compten, és tristíssim i és deplorable que la gent no faci el petit sacrifici de recordar-se d'aquells homes que lluiten i moren per la defensa del dret, trepitjat per l'esperit absorbent del militarisme germànic.

Catalunya, que té un bon nombre de fills seus que obeint a un imperatiu deure de consciència s'han allistat voluntariament a l'exèrcit francès, no te raó per a desentendre's d'ells. Ha de fer-los-hi sentir les delicadeses dels homes que, de la patria estant, fan bategar els seus cors a l'impuls de la idealitat gran i generosa que la lluita actual, en el cas dels al·liats, representa.

Es per això que LA NACIÓ, des de les seves planes, recomana a tots els seus amics —una vegada més—que es recordin dels catalans que es baten al front de guerra i que pensin, també, amb els homes que sense ésser fills de la nostra terra amb els voluntaris catalans comparteixen els sofriments que arreu va escampant aquesta afrosa lluita.

Apel·lem, una altra volta, a la generositat catalana; no volguem desmentir els sentiments humaníssims del nostre poble!

**

Dies passats, unes gentils damiseles s'aproparen a la nostra Redacció demanant-nos noms de soldats per tal d'ésser apadrinats per elles. Ben joiosament vàrem donar-los-hi els noms que ens demanaren, volguent fer constar, ara, que la decisió d'aquelles noies catalanes va omplir-nos el cor de satisfacció. Totes les noies catalanes, tots els *Grops Feminals* de les nostres entitats, creiem que haurien d'imitar l'actitut d'aquestes i altres damiseles que, espontàniament, han volgut apadrinar a algú dels soldats català, francès o belga que per la lliberació d'Europa combaten.

**

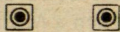
Lentament, massa lentament, va engroixint la llista de soldats apadrinats. A les llistes publicades en aquestes planes podem afegir-hi, avui, els següents noms:

Josep Policarp, apadrinat per Enriqueta Casadejús; Jaume Taulera, per Maria Pinina; Enric Serra, per Carme Làzaro.

Tenim llistes llarguíssimes de noms de soldats francesos, belgues o catalans per a ésser apadrinats. Hem d'insistir prop dels nostres amics i de tots els simpatitzants al·liats, per tal que responguin a la crida que s'els hi ha fet i continuament els fem? A ells els pertoca dir la respectiva paraula.

A la llista de subscripció darrerament publicada, la qual ascendia a 117'05 ptes. hem d'afegir-hi els següents donatius:

Salvador Vives.	10	>
Isabel Gusart i Maria Ventura	5	>
Daniel Marfull.	1	>
TOTAL.	133'05	ptes.



Aspectes de la lluita Notes del viatge Cartes als Viatjants

III

COMPANYS: S'ha senyalat, des d'aquestes columnes, la possibilitat de poder obtenir, els viatjants, participació en els beneficis que assoleixin les cases que representem. És, aquesta aspiració, plenament factible; però hi ha que tenir en compte unes certes circumstàncies, que jo us vui exposar.

Estàn, avui, constituïdes les cases d'una infinita diversitat de maneres. Cada una té el seu sistema de compra-venda, tant per l'article a que es dediquen com per la varietat de condicions que per als seus viatjants tenen establertes.

A l'ensem, n'hi ha molts de nosaltres que no han passat els corresponents anys d'aprenentatge de l'article que treballen, i així es dona el cas que dels teixits han passat a treballar colonials o a la inversa. N'hi ha que, sense tenir coneixements de viatge, s'han llençat a visitar clients, surti el que surti —és de creure que aquests són els que no han trobat res més de moment—, i, com és lògic, quan han estat en ple treball, han vist que era molt diferent del que es pensaven.

Jo crec que així com se passa aprenentatge d'un ofici, també se n'hauria de passar de viatjant. Així com avui encare succeeix amb els aprenents de comerç, que la majoria d'ells estan tres anys que només se'ls ensenya d'acombrar i passar «recados», jo trobo que els regents de les cases de comerç haurien de tenir més en compte que, si volguessin fer-ne d'ells uns bons dependents o viatjants, haurien de donar-los el temps necessari per a la seva instrucció moral, intel·lectual i física, a l'ensem que tenir un viu interès per ensenyar-los de tot ço referent a llur article, car avui la majoria d'aprenents només saben, el que han après, de veure-ho fer als altres dependents. S'hauria de crear una mena d'acadèmia de viatjants, on anessin tots els aprenents de comerç que vulguessin ser-ne de viatjants; les assignatures, en tal cas, haurien d'ésser les següents: Càlcul Mercantil-Correspondència, Idiomes — català, castellà, francès i anglès —, Psicologia, Urbanitat, Higiene, Geografia; i, des d'ara, jo crec que quants més coneixements pugui posseir un viatjant més avantatges ha de tenir. I, una vegada ben penetrats d'aquestes assignatures, i havent també cursat l'aprenentatge de l'article de la preferència particular de cada individu, aleshores seguiria l'aprenentatge pràctic de viatjant de comerç.

Ja que tenim ben encarrilada la nostra organització, no deixem d'esguardar la tasca social que tenim a realitzar. Fem-nos forts com a homes; fem-nos cultes com a viatjants. Solament així serem respectats i solament així podrem fer-nos respectar.

SEBASTIÀ PONT

Correu de Catalunya

Reus

DES d'aquestes planes d'on ens comuniquem totes les comarques de la terra catalana, me plau avui fer quelcom que, si bé és d'un interès secundari, no estarà de més el que sigui conegut.

Com molt bé saben els llegidors de LA NACIÓ, la Diada de la Llengua Catalana tingué lloc en nostra ciutat amb molt d'entusiasme i saben, també, perquè oportunament ho diguérem, que per una colla de possibilistes, o radicals al servei d'ells, fórem agredits per cantar el nostre himne nacional.

Doncs bé, ara, els mateixos possibilistes i els seus servidors, tracten de fer una unió o pacte amb els nacionalistes. Veurem el què en sortirà, però sàpiguen els delators dels oradors de l'assemblea del dia de cap d'any, que dins del Foment R. N. hi ha un arrelat sentiment nacionalista i que aquest sentiment no l'apagarà cap pacte. Som, els del Foment, tan republicans com el que se'n digui més, per més que *estem expulsats* d'aquest partit que ara ens demana per anar junts; però al costat del nostre republicanisme hi ha el nostre amor a Catalunya traduït en un intens nacionalisme que no amagarem mai, i al costat de tots i de tothom exterioritzarem el nostre entusiasme amb el cant de «Els Segadors». De manera que si no han canviat el concepte que per cap d'any tenien de la llibertat, els radicals-possibilistes ja ho tenen un xic fresc això de la unió.

**

El dia 19 del passat mes de Gener, donà, en el F. R. N., una conferència versant sobre «La pena de mort», el nostre amic en J. Cabré Borrell vice-president de la J. N. R., abogant amb atinats raonaments per l'abolició de la pena capital.

El dia 22 del mateix mes, en donà una altra, en la mateixa entitat, en Francesc Curet, director de «El Teatre Català» de Barcelona, desenrotllant el tema: «El Teatre Català davant del renaixement patriòtic». Estigué en extrem brillant, i prova n'és el fet de publicar-la íntegra, i en folletó, el diari *Foment*.

**

Em plau fer constar un fet que, pel poc corrent, és digne d'ésser mentat. El patró Joan Llopis ha augmentat, en 25 cèntims, el jornal diari als seus treballadors, sense que aquests li haguessin demanat. Ara guanyen aquells obrers quinze rals diaris. L'enhorabona als mateixos i que l'exemple d'aquest patró sigui imitat pels demés. Així evitaran les vagues, i els fills dels obrers els ho tindran en compte.

**

Sembla que hi ha el decidit propòsit de fer festes de carnestoltes.

L'excusa per a fer-les, és la de sempre. Per a aixecar els ànims i fer acudir forasters; així *tothom menja...* menys el que's queda dejú.

És un sarcasme que mentre, per causes de tots sabudes, els obrers no poden menjar per haver-se apujat tots els preus dels queviures i els jornals seguir com abans, vulguin fer moixigangues per a obsequiar al poble, que no pot menjar pa perquè se li escatima el jornal, amb uns paquets de caramel·los.

E. MASSAGUÉ

AL VOL

ARA que tant i tant es parla de l'encariment de la vida i tothom només se fixa en els preus de la carn, del pa, de les verdures i de tot ço que són aliments necessaris per al sosteniment de la vida humana, cal dir quelques paraules que es refereixin a l'habitatge de l'organisme humà, que és element tan necessari i indispensable, tan de primera necessitat, com els mateixos queviures. Aquests, els queviures, s'han apujat molt i molt, tant per dolereria dels negocients d'aliments, com per imprevisió culpabilíssima del Govern, el qual treu la força pública al carrer per a tirar-la al damunt dels que reclamen el dret a la vida, però que consent que amb tota impunitat pertorbin la vida i l'ordre social i fins aboquin la societat a greus conflictes, tots aquests jueus m'lvats que perquè tenen molts diners posseeixen patent per a transgredir tot ço que està escrit a les lleis i tot ço que, sense estar escrit a les lleis, està contingut a l'espiritualitat que és o hauria d'ésser norma de bons governants.

I bé, doncs, el Govern, que ha de posar mà en ço que es refereix a les subsistències, cal que posi també mà i remei en ço que es refereix a l'habitatge. No solament al preu de les habitacions; també a la qualitat de les habitacions. Perquè cal remarcar que si de la venda de queviures es realitzessin els negocis de mala llei que es fan amb les habitacions, amb tot i ésser el regiment econòmic de la nostra societat de qualitat individualista, de tal llei, que, sense apartar-se de tal regiment, és atentatori a la legalitat, és ben segur que els presiris estarien curullats de gent que per usura, per frau, per expoliació i per homicidis mitjançats haurien estat sotmeses a les sancions socials.

Perquè si en l'aspecte purament econòmic és abominable el negoci que es fa amb l'habitatge de poc preu, és una iniquitat que el Municipi consenti que es lloguin al poble aqueixos cataus infectes, inhumans i determinadors de tots els mals morals i físics. I no-gens-menys, però, tanta maldat resta enfora, al marge de l'articulat del Còdic Penal. Les cases brutíssimes, porques, sense llum natural, pudentes, llescoses, amb portes que no tanquen, amb finestrons i finestres que no clouen sense excreta, sense aigua, amb graons menjats i enrajolats escrotonats i bellugadicos, a l'obir de tothom i amb anuencia del Municipi habitades, pitjor que el bestiar als corals i que els animals a la natura, són elements de producció econòmica de un tant per cent criminal.

D'això, no hi ha autoritat que se n'amoïni, i menys encare que provi de regularitzar-ho. És ben veritat que l'ésser propietari és una mena de ciutadania que posa als homes enfora de tota sanció penal. Els amos de les cases posen a una habitació un lloguer que sempre augmenta, en tant que l'habitatge va progressivament perdent les qualitats que quan era nova tenia, si és que ja aleshores en tenia alguna.

L'Ajuntament ha d'inspeccionar sovint els immobles, obligant als propietaris a conservar-los, sobre tot els que es lloguen en les mateixes condicions que el primer dia que els ocuparen els llogaters. No fer-ho així és cooperar a la delinqüència en que cauen tots aqueixos propietaris per als quals no hi ha lleis ni còdics ni autoritats ni consciència individual ni sanció moral-social; només hi són ells, autòcrates tirans de la societat, compresa i tot l'organització política-social de la societat.

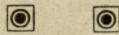
Així és el regiment econòmic i polític individualista: és l'imperialisme de Sa Majestat El Capital, i no res pot fer-s'hi mentre no es socialitzi i no es col·lectivitzi a tota la societat.

Al Tinent d'Alcalde que correspongui, diem: Tingui la bondat d'arribar-se a la Gran Vía — carrer de les Corts Catalanes —, troc comprès entre el Passeig de Gràcia i la Plaça de Tetuà, pas de mà esquerra, i fixi's a l'encreuament amb els carrers d'en Claris i del Bruc, on hi han unes antenes de ferre, posades talment al mig del pas. Al carrer d'en Claris, al mig del passeig, i al del Bruc, bon xic a l'esquerra. Vostè, senyor Tinent d'Alcalde, vegi-ho, i s'adonarà, tot seguit, de que l'empresa de serveis públics que les ha col·locat ho ha fet menyspreant les autoritats municipals de Barcelona, atentant les lleis urbanes de la ciu-

tat i donant una revoltant mostra de desconsideració a la civilitat de la nostra urbs.

Una ciutat que no sab oferir-se al vianant amb la polidesa, amb l'ordre urbà, amb el bell endreçament extern que cal és una ciutat primitiva i bàrbara; és una ciutat governada per egoistes antisocials. Els que per a estalviar-se despeses als propis cabals rebaixen a la ciutat són mals ciutadans, en són enemics, i la ciutat, per dret imprescriptible de defensa ciutadana, els ha de sotmetre a la llei de la ciutat, al voler de la ciutat, la qual exigeix la intangibilitat del propi organisme ciutadà, de la pròpia vida urbana. I ha d'ésser, aixímateix, exigent la ciutat amb tots els que tenen el deure d'administrar-la i governar-la la ciutat i consenten que, per egoisme i per utilitarisme, se la malmenen, se la enlletgeixi, se la desconsideri i se la posi per sota del baix i repugnant interès, que només que baix i repugnant és en totes les actuacions que, en una o altra forma, ataca, violenta o viola les constitucions que són esperit de les municipalitats, de les societats, de la llibertat de l'individu.

L'Ajuntament hauria de pendre el determini d'obligar, als que n'estiguin encarregats, a que complissin com cal, delatant totes les infraccions a les ordenances municipals, al bon gust, a la dignitat ciutadana, al bon ordre urbà a tot el que atenta l'espiritualitat, la higiene i la polidesa de la ciutat. De segur que els mancaments hi són a l'engròs. En són culpables, impenitents reus, tots els que la traeixen la ciutat. La ciutat no els perdona. Un dia o altre posseirà sobirania normal, i es situarà, en organització, acció i justícia, en el lloc que naturalment correspon a la ciutat de Barcelona, cap i casal, síntesi orgànica normal de Catalunya.



Els conflictes socials

CAL afegir als conflictes actuals el dels carboners, que demanen el descans dominical; regoneixement de la societat; jornada de deu hores; abolició de dependents menors de 14 anys i augment de jornal per als dependents de 14 a 16 anys, els quals hauran de guanyar 20 pessetes i 25 o 30 els majors de 16 anys, devent ésser tots considerats com a setmanals.

Els cotxers, que han acordat presentar les següents bases de treball:

Primera: Regoneixement del Sindicat.

Segona: El jornal mínim dels cotxers, a les cotxeres, casinos i hotels, serà de 30 pessetes setmanals.

Tercera: El jornal setmanal per als cotxers que menin tronc serà també de 30 pessetes.

Cuarta: Els cotxers de punt cobraràn setmanalment 25 pessetes.

Quinta: Els lacais guanyaràn 15 pessetes setmanals, però no es podrà ésser lacai abans dels 14 anys. Tots els cotxers tindran dret a celebrar tres festes cada mes.

Sexta: Els cotxers jornalers guanyaràn sis pessetes diàries.

Sèptima: Els cotxers tindran dugues hores per a dinar i una per a esmorzar, i si per causa del treball no tinguessin temps de dinar, els patrons els abonaràn 1,50 pessetes.

Octava: Cap cotxer vindrà obligat a descarregar gra ni palla.

Les tres classes de vapor han acordat demanar un augment d'un 25 per 100 del jornal diari. Avui, dissabte, els patrons deuen contestar.

Tenim notícies que, a Sabadell, els metal-

lúrgics fan vaga quasi tots. A la reunió general extraordinària de la Unió Industrial es prengueren una sèrie d'acords relatius a l'augment dels jornals.

Per solidaritat amb els paletes els uns, i altres per demandes de millors en les hores i el jornal, la vaga del ram de construcció, a Barcelona, pot dir-se que és total.

Continua, doncs, amb idèntica intensitat que quan se comença aquesta sèrie de vagues, i, a pesar de resistir-se com se resisteix tot ço que és burgès i que una gran manca de tot comença a notar-se a les cases obreres, aquest estament, en conjunt, es manté en una actitud que no desdii en res de ço que ha estat norma seva fins ara, prescindint de ço que ha fet i fa el Governador i fent aixímateix cas omís d'aqueix ambient d'indiferència atàvica tan perniciosa que s'observa en tots aqueixos estaments on aquesta vaga no hi afecta directament. Mereix el Governador tota mena d'enèrgiques censures, puix des de que petjà nostra ciutat no ha fet més que distingir-se per una manca de consideració tan gran amb tot ço que té caràcter obrer, que no pot trobar-se nom apropiat per a significar-ho; un seguit d'empressonaments d'obers, amb preferència dels que més s'han distingit en aquestes vagues d'ara, és —no n'hi ha dubte— una cosa que l'acredita de inepte i parcial, ço que, menys encare, pot trobar-se nom que justament ho determini.

Després, el fet de privar que els treballadors poguessin marxar a altres terres, a oferir el que és única i exclusivament seu i que amb tot el dret i amb la major dignitat prefereixen sigui explotat per gent estrangera que no pas per gent del seu propi país, aquesta privació en nom d'un patriotisme que no han sentit mai, que no poden sentir, perquè no són prou bons per a tenir consciència del que és patria, l'acredita, també, d'inepte.

Es un fet aquest que hauria hagut d'indignar a tothom, però l'esperit d'estevisme que cuida de propagar la premsa burgesa, tractant aquest conflicte com a cosa secundària ha fet passar aquest atropell a la llibertat, com un incident sense importància.

Els indiferents, que són el més, i la majoria dels quals està constituïda per gent que treballa, que sofreix més encare que l'obrer, però perquè la seva mudada se sent separada d'ells, aquests, no obstant el mal que causen a l'estament obrer amb la seva hostilitat, són ben dignes de llàstima. Avesats al seu esclavatge, i amb la pèrdua de tota dignitat d'home que l'obra per la seva llibertat, arriben a no tenir esment del seu esclavatge, l'esperit aburguesat els aburreix i aquest és el seu càstic ben merescut, però.

Ells van contra els obrers, ells que per vint o trenta duros mesals, treballen hores i més hores, fins diumenges i tot, que coneixen l'hora d'entrada però no la de sortida, ells, els covarts, en aquestes hores de lluita i de neguit, constitueixen amb la seva indiferència un dels enemics de les reivindicacions proletàries.

L'actitud de la burgesia, és la de sempre, la de l'intransigència, fent impossible tota mena d'avenença, mancada sempre de la generositat que regna en l'esperit del treballador que, les més de les vegades, sab que l'augment de jornal que demana serà un benifet del que el continui, ja que ell amb l'augment, cas de guanyar, no arribarà a compensar la pèrdua de jornals soferta durant el curs de la vaga.

Aquesta noblesa, aquests afany desinteressats, de millorament, que no concreten fins que la necessitat els llença al carrer, són d'una noblesa que no comprendrà ni voldrà comprendre mai la burgesia enfonzada en un ambient de baixesa espiritual on l'afany del guany els lleva tota mena de generositat.

Tornant amb l'actitud del Governador, l'únic que potser l'ha preocupat seriament, demostrant-ho amb l'activitat empleada en la resolució d'aquest problema, és la continuació de la temporada del Liceo. L'excusa no pot ésser més altruísta; és la de que les moltes famílies que viuen d'aquest teatre quedarien en vaga forçosa, i no se'ls ha acudit mai, absolutament mai, que amb el que malgasta durant una setmana qualsevol dels senyors que manen en aquella casa n'hi hauria prou per a sostenir a aquells treballadors, i això, no se'ls ha acudit, perquè no'capeixen que's pugui retribuir a un hom pels serveis prestats, sense explotar-lo, això és, o fóra, per ells, una cosa tan estrafalaria que si algú ho fés el pendria per boig.

De totes maneres, suposem que les entitats econòmiques i la junta de les subsistències, con-

S. CARBONELL I PUIG

COMISSIONS :: REPRESENTACIONS

:: ADMINISTRACIÓ DE FINQUES ::

CABLE : SUBUR APARTAT DE CORREUS : 226

::: SANTIAGO DE CUBA :::

tinuaràn treballant més bé que fins ara, puix la seva actuació no ha estat ni tan solament eficaç per a deturar l'escandalosa puja del gas, amb la qual les potents companyies han obsequiat als consumidors. I així va seguint endavant el curs dels conflictes plantejats, lluitant amb la intransigència patronal i amb el constant augment—a pesar de la Junta de Subsistències—dels queviures.

Poden, el Governador i la burgesia, valent-se de les circumstàncies presents, abatre als obrers indefensos, avui, però que tremolin quan els horitzons s'esvaeixin, car aleshores el fals patriotisme no podrà valer-se de la força per a deturar la marxa dels homes que se'n vagin camí de les terres on la llibertat s'hi troba més respectada que aquí.

ELS OBRERS MATARONINS

Segueix son curs la qüestió pendent de l'art fabril, havent adquirit un caient favorable a les peticions obreres. Per tota aquesta setmana, és esperat l'arranjament del conflicte.

La vaga de metal·lúrgics segueix amb una fermesa igual que el primer dia. El divendres de la setmana passada celebraren un gran míting per a demanar l'ajuda moral i material del poble i dels sindicats de resistència de la localitat, en vista de la inqualificable conducta dels patrons de no voler ni parlamentar amb els obrers. No cal dir que els fou concedit als organitzadors del míting ço que demanaven en nom de tots els demés companys vaguistes, per l'aprovació unànim de la gran gentada que omplia el local i per l'adhesió de tots els sindicats obrers d'aquesta ciutat. Els parlaments enèrgics i meditats alhora foren una bona mostra del bon criteri, a l'ensens que del convenciment de la justícia i de la necessitat de les demandes exposades. A darrera hora es diu que algú patró metal·lúrgic ha demanat per entrar en negociacions amb el sindicat obrer. Celebrarem que així sigui i que s'accentuin els corrents d'intel·ligència, puix els obrers no són pas intransigents per sistema, car no pot suposar ningú que facin vaga pel gust de no cobrar la setmanada només.

Abans d'acabar, cal explicar un incident que tingué lloc al punt on se celebrà el míting. El senyor delegat especial del Governador nomenat per a fer d'àrbitre en els conflictes pendents, i el qual, si l'havessin deixat fer, ho hauria esguerrat tot, interromp de sobte en l'ús de la paraula a un dels oradors, cridant-lo a l'ordre... per que no ha entès què deia!... No és trist i vergonyós, companys, que ens vegem sotmesos a la ignorància i a la mala voluntat d'un analfabet qualsevol perquè és representant de l'autoritat, moltes vegades tan insuficient com els propis representants? Un conflicte de la importància del que ens ocupa el més transcendent encare que hauria esdevin-

gut de l'art fabril si els obrers no haguessin tingut serenitat, no permet que ens envin un subjecte, per àrbitre, que no ens entén, i per això patrons i obrers han mirat de prescindir-ne, i han fet bé, perquè els ho hauria esguerrat.

Acció Catalanista

El dimecres, dia 2, va tenir lloc al Casal Catalanista del Districte II, l'acte de l'ofrena, per part d'una comissió de senyoretas, d'una bandera a la Joventut Catalanista «La Coronela». La concurrència que hi assistí fou nombrosíssima i entre la qual s'hi veien forces senyores i senyoretas; això prova l'arrelament que el catalanisme va prenent entre l'element femení del nostre poble.

L'acte el va presidir el delegat de la Junta Permanent de la Unió Catalanista, en J. Grant i Sala. La secretaria de la Comissió ofertora, senyora Armengol de Perbellini, llegeix la memòria dels treballs portats a cap per l'esmentada comissió, els quals demostren el fort sentiment nacional de la mateixa. La senyoreta Sastre llegeix, en nom de la mateixa comissió, un bonic parlament glosant el simbolisme de la bandera que s'ofrena. En nom de la J. C. «La Coronela», en Lluís Roig i Riera pronuncia un patriòtic parlament donant mercès a les senyoretas ofertores i promentent solemnement que «La Coronela» imitarà el patriòtic comportament d'aquells catalans heroics,—el gloriós nom dels quals porta ara aquesta Joventut,—que no dubtaren en vessar llur sang per la noble causa de la llibertat de Catalunya.

Seguidament es fa entrega de la bandera, la qual és senzillament magnífica, a l'abanderat, el company Riu. Una forta ovació ressona per la sala i les virils estrofes del nostre himne nacional són cantades entusiastament per la gentada.

En Narcís Perbellini, recita admirablement una preciosa poesia, «A la Bandera», escrita expressament per a aquest acte per l'esmentat senyor Roig. El Delegat de «La Coronela» a Coruellà, l'entusiasta company senyor Lavernia, llegeix un agradós treball titulat «La dona i la Patria». En nom de les entitats germanes, les Joventuts Catalanistes «La Tralla» i de Barcelona, els companys Balaguer i Cardús, pronuncien dos magnífics parlaments.

Finalment, en Grant i Sala s'aixeca a fer el resum en mig de grans aplaudiments. Qualifica d'encoratjador aquest acte de Joventut ja que demostra que la llavor que els vells lluitadors sembraren ha fructificat. No gens menys—diu— aquest acte no surt pas de la rutina, ja que en els locals de les entitats nacionalistes n'hi ha moltes de banderes magnífiques que s'estàn arrant. Que aquesta no tingui pas el mateix fi. Que serveixi per a dur als generosos lluitadors a la reconquesta de la llibertat arrabassada. Que ningú prometi fer més del que realment pugui; però que allò que es prometi fer, quan sigui l'hora d'executar-se, es faci. Que s'acabi ja la nostra covardia. Quan algú ens ataquí sigui, un infeliç inadaptat, sigui tota una «Real Academia de la Lengua Española», àdhuc que sigui presidida per un Maura anti-català i sanguinari, ens hi sapiguem tornar amb virilitat. Recordem-nos sempre de que per damunt la pau hi ha la justícia.

En Grant i Sala, com tots els altres oradors, fou entusiastament aplaudit, cantant-se de nou l'himne dels nostres desigs lliberadors.

NOVES

El passat dissabte tingué lloc en el Palau de Belles Arts l'anunciat festival pels presos per qüestions socials. La festa anà desenrotllant-se d'acord amb el programa fixat, éssent aplaudidíssims tots els elements que hi prengueren part, entre els quals hi havien l'Esbart Català de Dançaires i l'Orfeó Gracienc.

La concurrència era tan nombrosa que omplenava per complet tot el vast local on la festa tingué lloc.

Ja entrada la matinada va termenar-se, sense que fos necessària per a res, la intervenció de la policia que per l'interior del Palau s'hi veia.

La Junta directiva de l'Orfeó de Sans ha quedat constituïda així:

President, Ramón Navarro; Vice-president, Joan Camps; Comptador, Florenci Tiell; Tresorer, Josep Torradabellà; Bibliotecari, Joan Hill; Secretari 1.^{er}, Aníols Vilar; Secretari 2.^{on}, Josep Busquets; Vocals: Josep Ral, Eugeni Juncadella i Francesc Vergés.

S'ens comunica que el Centre Regional Valencià, s'ha trelladat al carrer de Vergara, 5, pral.

Veu's-aquí la nova Junta elegida per l'entitat «Esperanto Kaj Patrujo» President, Joan Blanch; Vice-president, Emilia Fontanillas; Secretari, Francesc Freixas; Vice-Secretari, Enric Costa; Tresorer, M. Rodríguez Cabós; Comptador, Josep Saborit; Bibliotecari, Josep Casanovas; Vocals: Ermengol Roig i Rosa Berdensàs.

Al Casal Catalanista del districte II va tenir lloc el passat dissapte una grandiosa festa, que com totes les que fins ara ha celebrat, es va veure corresposta per l'assistència d'una gran concurrència que omplenava totes les dependències. Es recitaren poesies i demés treballs, varis d'ells inèdits, es cantaren cançons per simpatiques senyoretas i la Secció Choral de la referida entitat cantà amb tota pulcritud diverses composicions. Va acabar tant brillant vetllada amb el cant dels «Segadors».

El Grop feminal Catalanista del districte II organitza una *tómbola* a profit de les famílies menesteroses d'aquell districte. En l'hostatge de dit Grop, Alvarez, 6, pral. s'hi admeten els donatius que tinguin a bé fer-se.

LA NACIÓ

EDICIÓ DEL COMITÈ DE PREMSA

DE LA UNIÓN CATALANISTA

i Hemeroteca General

ABONAMENT

1 pesseta trimestre :: Estranger : 1'50 pessetes

COMBINACIÓ AMB RENAISSANCE

2'50 pessetes trimestre :: Estranger : 4 pessetes

FONDES I CAFÉS DE LES COMARQUES TARRAGONINES

que en concepte d'abonats reben setmanalment LA NACIÓ i Renaixement

MORA D'EBRE

Fonda de l'Ebre

REUS

Hotel de Londres

Hotel d'Europa

Cafè-Societat Olimpo

SANTA COLOMA DE QUERALT

Fonda Nova

SANTES CREUS

Fonda Marimón

TARRAGONA

Hotel del Centre

Cafè de Tarragona

TORTOSA

Cafè Siboni

VALLS

Hotel París

Cafè Ibèric

VENDRELL

Fonda Xacolata

Cafè d'Espanya

VINAROZ

Cafè Novetats